

AARDE-WERK

O P L E I D I N G

Ecologische Filosofie
en Politiek

‘Stapstenen naar een
andere toekomst’

oktober 2008 - juni 2009
Antwerpen

Uitgangspunt

Er kan geen twijfel meer over bestaan: wij staan op de drempel van een tijdperk van ecologische schaarste en beperkingen. Voedsel, drinkbaar water, grondstoffen worden krap. Neem daarbij de dramatische achteruitgang van de biodiversiteit, de ontbossing en de klimaatproblemen, alsook de verdere aangroei van de wereldbevolking die zich haast uitsluitend in de arme landen van het zuiden zal voordoen en waarvan het grootste gedeelte in stedelijke agglomeraties van tientallen miljoenen zal trachten te overleven, en het is duidelijk dat het ecologische vraagstuk zich dringender dan ooit stelt.

Het neoliberale wereldmarktkapitalisme met zijn groei-obsessie en winststreven biedt geen enkel uitzicht voor een oplossing van deze globale problemen. Integendeel, zijn onderliggend mens- en natuurbeeld, zijn drijfveren en waarden zijn onverzoenbaar met een sociaal en ecologisch evenwichtige en duurzame wereldsamenleving die ruimte laat voor rijke en vrije natuur. Van dit inzicht doordrongen bestaat en groeit er een wereldwijde beweging voor een alternatieve toekomst en voor een andere wereld. De opleiding “Ecologische Filosofie en Politiek” is een initiatief in het kader van deze zoektocht naar een meer rechtvaardige en meer natuurverbonden bestaansvorm voor het menselijke huishouden op aarde. Wij zijn ervan overtuigd dat het natuurvraagstuk, de vraag dus naar de verhouding van de mens en zijn economie tot de ecologie een fundamentele rol speelt in deze zoektocht.

Doelstellingen en doelgroep

De ecologische crisis is een grote zorg voor veel mensen op veel verschillende manieren: binnen de werksituatie of in de vrije tijd, in de groene partij of in de groene beweging, op wetenschappelijk vlak of in natuurverenigingen zijn mensen bezig met het groene gedachtegoed. Vaak vinden zij de tijd en de weg niet voor de zo noodzakelijke reflectie en verdieping. Met deze opleiding beogen we:

- het radicaal-kritische denken in wetenschap en filosofie met betrekking tot de vraagstellingen van de ecologische crisis te presenteren en gezamenlijk te bespreken.
- het debat in vredes-, groene- en Noord-Zuid-middens in Vlaanderen rond de oorzaken van de ecologische crisis en de noodzakelijk te nemen maatregelen extra inhoud en ondersteuning te geven.
- inspiratie en inhoud te verschaffen aan mensen en organisaties die zich verder willen verdiepen in deze materie en deze inzichten in hun campagnes of projecten willen integreren.

We richten ons met deze opleiding dan ook expliciet tot eenieder die zich zorgen maakt over de toekomst van onze aarde, en die tijd wil vrijmaken om daar in groep bij stil te staan en van gedachte over te wisselen. We denken daarbij ook aan mensen uit de oude en nieuwe sociale bewegingen, uit politieke partijen, we denken aan leerkrachten, aan vakbondsmensen, andersglobalisten en pioniers in andere levensstijlen...

Er is voor deze opleiding geen specifieke voorkennis vereist.

Opzet

De opleiding is een intensief programma van 8 zaterdagen en een weekend per jaar, dat uit uiteenzettingen, groepsgesprekken en discussie bestaat. De opleiding beslaat twee jaar, waarvoor apart ingeschreven kan worden. Inhoudelijk ligt de nadruk afwisselend op verschillende wetenschappelijke en maatschappelijk relevante invalshoeken enerzijds, en op diepgaander filosofische analyses van het sociaal-ecologische vraagstuk anderzijds. Het programma omvat bijdragen over de geschiedenis van de ecologische bewustwording, over wetenschappelijke inzichten in de crisis, over technologie en economie, over de verschillende stromingen in de radicale ecologie, over ecologie en spiritualiteit, en over politieke aspecten en vragen over levensstijl. Naast analyses en inzichten komen ook antwoorden op de crisis aan bod, zowel vanuit de literatuur als vanuit de gezamenlijke discussies en praktijken van de deelnemers.

Deze folder bevat het programma van het eerste jaar in Antwerpen.

Getuigschrift

Aardewerk verleent een getuigschrift aan degenen die het programma van de opleiding doorlopen hebben.

Programma

Zoals uit het programma blijkt, strekt het groene denken zich uit van de meest fundamentele filosofische vraagstukken omtrent ons mens- en natuurbeeld tot de vragen van economie, politiek en levensstijl. Er bestaat in dit groene denken op alle vlakken een grote rijkdom aan opvattingen en visies. De opleiding beoogt dan ook geen sectaire indoctrinatie, maar een tot discussie uitnodigende inleiding in het groene gedachtegoed. Uit de verschillende onderdelen van het programma zal stilaan duidelijk worden waarin de eigenheid van het groene denken bestaat en dat deze eigenheid verder reikt dan de aandacht voor het ecologische draagvlak van de menselijke economie.

18 oktober 2008

Ullrich Melle: Inleiding in de geschiedenis van de ecologische bewustwording en in de radicale ecologie

De verwondering en de bezorgdheid over de macht van de mens om het natuurlijke milieu ingrijpend te veranderen is al oud. Volgens sommigen begint de ecologische crisis met het ontstaan van landbouw en veeteelt, ruim tienduizend jaar geleden, of nog vroeger met de beheersing van het vuur. Het is echter pas met de Europese kolonisatie en de industriële revolutie dat het menselijk huishouden explosief begint te groeien, zowel wat het aantal mensen als wat hun verbruik aan natuurstoffen betreft.

Mijlpalen van de recente geschiedenis van de ecologische bewustwording zijn het verschijnen van Rachel Carson's boek *Silent Spring* in 1962, en het eerste rapport aan de Club van Rome tien jaar later, dat in 'Grenzen aan de Groei' zich afvraagt hoever het menselijke huishouden in materieel opzicht kan en mag groeien ten koste van de niet-menselijke natuur.

Aan het einde van de jaren zeventig en in het begin van de jaren tachtig ontstaan in vele landen groene partijen. De oude politieke tegenstellingen, zo wordt gesteld, zijn slechts nog van secundair belang gezien de dreiging van een ecologische catastrofe.

In 1987 verschijnt in Duitsland het boek "Logik der Rettung" van Rudolf Bahro. Aardewerk dankt aan dit boek zijn bestaan. Het uitgangspunt van Bahro is de stelling dat zowel wij als de natuur geen toekomst hebben met het industrieel kapitalisme, de megamachine zoals hij dit bestel noemt. Bahro gaat echter verder dan een gangbare kapitalisme-kritiek. Een redding uit de eco-sociale overlevingscrisis veronderstelt volgens Bahro zeker een politiek-economische omwenteling, maar een dergelijke omwenteling is slechts mogelijk en zal slechts tot een echte trendbreuk leiden als zij wordt gedragen door een diepteverandering in het bewustzijn. Het werken aan sociale, politieke en economische verandering moet verankerd worden in het werken aan zelfverandering. Wij moeten ons innerlijk bevrijden van het streven naar macht en materieel bezit en leren onze verlangens op niet-materiële doelen te richten. De uittocht uit de megamachine begint in het bewustzijn.

15 november 2008

Erik Paredis: Duurzame ontwikkeling tussen radicaal discours en politieke realiteit

Duurzame ontwikkeling kun je omschrijven als een vorm van ontwikkeling die tegelijkertijd én mensen levenskwaliteit biedt, én rekening houdt met de draagkracht van de aarde, én rechtvaardig is, én op een participatieve manier gerealiseerd wordt. Hoge eisen dus die gesteld worden aan ontwikkeling. En het is niet moeilijk om in te zien dat een transitie naar een samenleving die met al die eisen oprecht rekening houdt, voor een hele reeks moeilijke keuzes komt te staan. Zo gaan bijvoorbeeld de grote systemen waarop onze welvaart gebouwd is (zoals het voedsel-, het mobiliteits- of energiesysteem), gepaard met groeiende duurzaamheidsproblemen. Tenzij daar gekozen wordt voor radicale vernieuwing, zal de situatie enkel verergeren.

Het merkwaardige aan het begrip duurzame ontwikkeling is echter dat het – mede door zijn origine in VN-kringen – ook zeer behoudend geïnterpreteerd kan worden. Duurzame ontwikkeling wordt in die interpretatie synoniem met en zelfs afhankelijk van vrijhandel en snelle economische groei.

We gaan tijdens deze dag op zoek naar een interpretatie van duurzame ontwikkeling die recht doet aan de ambities van het begrip. Komen o.a. aan bod: ecologische voetafdruk; milieugebruiksruimte; ecologische schuld; efficiëntie, genoeg en herverdeling op wereldvlak; systeeminnovatie en transitiedenken. De ambiguïteit van het duurzame ontwikkelingsdiscours en de moeilijke vertaling naar politiek en maatschappelijk handelen worden daarbij niet uit de weg gegaan. Als een rode draad doorheen het verhaal loopt de zoektocht naar het veranderingspotentieel van duurzame ontwikkeling en de grens tussen radicaal discours en 'les mains sales'.

13 december 2008

3.

Jef Peeters: De contraproductiviteit van het industrialisme en criteria voor een groene technologie

Het moderne productiesysteem, door Lewis Mumford de 'megamachine' genoemd, werd door meerdere auteurs als een op elkaar ingrijpen en samenwerken van wetenschappelijke en technologische ontwikkeling en kapitaal: het WTK-bestel (Vermeersch). In twee cursusdagen proberen we inzicht te brengen in deze samenhang. Eerst focussen we op de kenmerken van de moderne wetenschap en techniek, de moderne vormen van arbeidsorganisatie die daarmee samenhangen, en de daaruit voortkomende industriële productiewijze. Door groene denkers als Illich, Commoner en Ullich werd die productiewijze geanalyseerd als 'contraproductief', zowel op vlak van behoeftebevrediging en sociale verhoudingen, als van milieueffecten. Technologiekritiek was dan ook steeds een belangrijk aspect van de groene beweging. De anti-kernenergie-beweging en de strijd tegen ggo's illustreren dat het daarbij niet enkel over milieu en veiligheid gaat, maar ook over maatschappelijke macht en de herstructurering van de menselijke leefwereld. Daarmee sluit groene technologiekritiek ook aan bij de cultuurkritiek op de moderne maakbaarheids- en controlewaan. Vanuit die kritiek zal dan gekeken worden naar belangrijke criteria voor een 'andere' techniek.

17 januari 2009

4.

Ulrich Melle: Geschiedenis en kritiek van het kapitalisme

De globale sociaal-ecologische crisis is het rechtstreekse gevolg van een economisch handelen dat hoe langer hoe meer uitsluitend door het winstprincipe in termen van de verhoging van het geldbezit wordt bezielde. Het economisch stelsel waarin een dergelijk handelen wordt aangemoedigd, heet het kapitalisme. De oogverblindende kant van het kapitalisme is zijn productiviteit, zijn vermogen om een onophoudelijke stroom van goederen en van materiële rijkdom voort te brengen. Dit houdt de belofte in van de overwinning van elke schaarste en van een paradijselijke welvaart. In tegenstelling tot deze belofte gaat het kapitalisme gedurende zijn geschiedenis echter gepaard met onvoorstelbare materiële ellende voor de meerderheid van de bevolking, met meedogenloze uitbuiting van mens en natuur. Ook thans slaagt dit economisch stelsel ondanks zijn enorme productiviteit en zijn hoogtechnologische productiemiddelen er niet in om iedereen een menswaardig bestaan te garanderen en het natuurlijke milieu te bewaren. Integendeel, de wurggreep van het neoliberale wereldmarktkapitalisme wordt steeds verstikkender en gevaarlijker. De heersende politiek onderwerpt zich aan de grote geldmachine alsof het een onweerstaanbare natuurkracht is.

Op deze dag zal het inzicht in de wordingsgeschiedenis en de werking van het kapitalisme alsook zijn huidige bestaansvorm verdiept worden. Wij zullen hierbij vooral gebruik maken van de analyses van de historische en categoriale grondslagen van het warenproducerende systeem door Robert Kurz, één van de vooraanstaande hedendaagse Duitse marxisten.

14 februari 2009

5.

Peter Tom Jones: Globalisering, ecologie en chaos

Ondanks alle goedbedoelde initiatieven om 'duurzame ontwikkeling' na te streven, gaat het bergaf met de gezondheid van het Ecosysteem Aarde. Het Noorden heeft de wereld meegezogen in een uiterst verleidelijk maar helaas onduurzaam ontwikkelingsmodel. In een eindige wereld is het milieubeslag van de mondiale consumptieklasse onmogelijk te veralgemenen naar alle mensen op aarde: de ecologische crisis en het mondiale rechtvaardigheidsvraagstuk zijn als een Siamese tweeling met elkaar verbonden. Bij de analyse van wat er vandaag misloopt in deze wereld hanteert Peter Tom Jones 'niet-lineaire' wetenschappen als chaos- en complexiteitstheorie, thermodynamica, ecologie en ecologische economie.

Hij biedt een overzicht van het ontstaan van dit ‘niet-lineair wetenschappelijk paradigma’ en illustreert de enorme implicaties ervan. Wat is de invloed van deze nieuwe wetenschappen op ons begrip van milieuproblemen als globale opwarming en zich mondialiserende gezondheidsrisico’s? Hoe verhouden deze concepten zich tot een voorbijgestreefd vooruitgangsgeloof, temidden van degenererende sociaal-ecologische onevenwichten? Stevenen we af op een implosie van het huidige wereldsysteem of zal men erin slagen een meer duurzame wereldorde te creëren? Chaos of orde uit chaos, is that the question? En wat kan het concept transitie management ons bijbrengen in deze context?

14 maart 2009

6.

Alma De Walsche: Milieu en ontwikkeling in Noord-Zuid perspectief Het dominante ontwikkelingsmodel, de collateral damage en de vluchtroutes van het Westen

We bevinden ons in de greep van verschillende *tipping points*: ecologische, sociale, economische en politieke kritieke drempels die, eenmaal overschreden, voor zeer ernstige problemen zorgen. Voor een groot deel worden die problemen veroorzaakt door de impact van de mens op de planeet, meer bepaald door de manier waarop we ontwikkeling hebben begrepen en gestalte gegeven. Begin de jaren ‘70 al waarschuwde het rapport van de Club van Rome dat de planeet ernstig in gevaar zou raken als China en India zouden gaan vlees eten en auto rijden zoals het rijke Westen dat doet. Vandaag is het zover. Opkomende machten uit het Zuiden zijn in een razendsnel tempo aan hun ontwikkeling begonnen. Ze volgen daarbij in grote mate het Westerse ontwikkelingspad, het enige en dominante paradigma dat al ruim 200 jaar de richting aangeeft. Die nieuwe realiteit stelt ons wereldwijd voor een dilemma. Het rijke Westen heeft zijn welvaart slechts kunnen opbouwen door elders de nodige input daarvoor te halen. Vandaag worden we geconfronteerd met de eindigheid van de natuurlijke rijkdommen en met de grenzen van de planeet. Uit de talloze lokale en mondiale conflicten die hieruit voortvloeien, wordt duidelijk dat een herziening van het model zich opdringt. De ecologische economie stelt het model voor van contractie en convergentie. Het Westen moet krimpen opdat het Zuiden zou kunnen groeien om de basisbehoeften te voorzien. Hoe moeilijk die contractie voor het Westen is, blijkt uit de talloze ontsnappingsroutes die men telkens weer inslaat, in plaats van te kiezen voor fundamenteel nieuwe paden.

Jeanneke van de Ven: Contractie: naar een cultuur van het genoeg in het Noorden

In de literatuur over alternatieven voor de huidige beschavingscrisis wordt gewezen op subsistentie als belangrijke alternatieve levenswijze. Vandana Shiva en Maria Mies pleiten in hun ‘subsistentie-perspectief’ voor een radicaal andere manier van leven, een andere praktijk, die minder vervreemdend en minder vernietigend is. Met ‘subsistentie’ bedoelen we datgene wat nodig is om binnen de grenzen van onze planeet een tevreden en vervuld leven te leiden, om onze authentieke behoeften te bevredigen, in tegenstelling tot winststreven, concurrentie, consumentisme en milieuverstoring, in tegenstelling tot altijd maar meer. Het verder dragen van het leven in al zijn vormen moet de centrale doelstelling van de economie en van de hele cultuur zijn. Nodig is een zorg-economie in plaats van een winsteconomie. Nell Noddings pleit in dit kader voor een cultuur van zorg: zelfzorg, zorg voor de naasten, maar ook voor verre onbekenden, zorg voor dieren, planten en de aarde, zorg voor de cultuur.

De herwinning van de bekwaamheid tot subsistentie verloopt via een geleidelijk proces van terugtrekking uit de mechanismen van de patriarchaal-kapitalistische consumptiesamenleving, een stapsgewijs uittochtscenario uit de bestaande destructieve cultuur, naar een niet-materiële behoeftebevrediging. Wat we nodig hebben is een consumptiebevrijdingsbeweging.

Uit het subsistentieperspectief van Shiva en Mies kunnen we zowel in het Noorden als in het Zuiden tal van ideeën putten om onze huidige levensstijl en onze huidige verkwistende samenleving stap voor stap achter ons te laten.

7.

Johan Deklerck: Natuur en Existentiële Ervaring Naar een ecologische religiositeit

Recente maatschappelijke ontwikkelingen brengen ons aan onze politieke, sociale, economische en ecologische grenzen. Ze confronteren ons meer en meer met een kwetsbaarheid, die het behoud van onze levensstandaarden en ons fysiek overleven zelf treft. Deze existentiële kwetsbaarheid komt, voor mij als criminoloog, ook terug in het aftasten van de grenzen van leven en dood, zoals het zich manifesteert in mediagenieke vormen van ernstige delinquentie, en waar mensen, niet uit romantiek maar als sociologische noodzaak, terug gedwongen zijn stil te staan bij het mysterie van het bestaan.

De natuur is het leven én de natuur is de dood. En mensen kunnen dit niet ontkomen, ondanks de gigantische culturele ontwikkeling. We zijn als mens deel van de kringloop van geboren worden en sterven. De integratie van deze kwaliteit niet als uitzondering, maar als basis van ons dagelijks leven, kan de grondslag vormen voor een religiositeit waarvan de natuur de grond vormt. Zo wordt de existentiële ervaring een mysterieuze, sturende ethische kracht voor ons dagelijks bestaan.

Jeanneke van de Ven: Ecopsychologie

De ecopsychologie leert ons de verontrustende les dat de geestelijke gezondheid die ons in de samenleving met elkaar verbindt niet noodzakelijk de geestelijke gezondheid is die ons verbindt met de wezens met wie we de Aarde delen. Als we zouden kunnen kijken vanuit het gezichtspunt van de niet-menselijke natuur, dan zou datgene wat gezond gedrag lijkt in onze sociale praktijken waanzin blijken.

Vanuit verschillende invalshoeken gaan we op zoek naar verschillende bewustzijnsstijlen, verschillende vormen van in-de-wereld-zijn. Hoe kunnen we vanuit de psychologie inzichten in de mechanismen van individueel herstel doortrekken naar een genezing van de samenleving en de Aarde? Hoe kunnen we komen tot een andere subjectiviteit, tot de ontwikkeling van een ecologische gevoeligheid, tot identificatie met ander leven, tot een bewustzijnsverandering?

Het doel van ecopsychologie is een brug te slaan over de historische kloof in onze cultuur tussen het psychologische en het ecologische; is te leren de behoeften van de planeet en van de persoon als een continuüm te beschouwen. De roep van de Aarde om bevrijd te worden van het zware gewicht van het industriële systeem dat wij gecreëerd hebben, is onze eigen roep om een schaal en een levenskwaliteit die ieder van ons zal vrijmaken om de complete persoon te worden waarvoor we geboren zijn.

16 mei 2009

8.

Ullrich Melle: Ecologische Ethiek

Waarom zetten mensen zich in voor het behoud van een stuk natuur? Zijn wij de niet-menselijke natuur, de dieren en planten, de soorten, de bergen, rivieren en meren moreel gezien iets verschuldigd, moeten wij rekening houden met hun “belangen” en “rechten”? Heeft de natuur een “recht” om niet aangetast te worden, om niet vervuild en niet uitgeroeid te worden? Een dergelijk recht te poneren lijkt absurd aangezien het de mogelijkheid van ons eigen bestaan en onze eigen ontplooiing in vraag stelt.

Het beginpunt van de ecologische ethiek is de discussie over het antropocentrisme en de vraag of de natuur of onderdelen van de natuur een inherente waarde hebben die wij moeten eerbiedigen. De vraag is: is milieubescherming nodig uitsluitend uit eigen menselijk belang of omwille van de natuur zelf en haar inherente waarde?

In de milieuetische discussie werd al vlug duidelijk dat er heel verschillende antwoorden op deze vraag mogelijk zijn en dat bovendien de vraag zelf precisering en verduidelijking behoeft. In de ecologische ethiek bestaat ondertussen een waaier van verschillende stromingen en aanzetten. Deze dag zal aan het veelstemmig debat in de ecologische ethiek gewijd zijn met bijzondere aandacht voor de recente ontwikkelingen met name de ecofeministische en postmoderne vormen van eco-ethiek. Daarbij zal blijken dat aan de hele discussie over onze morele verhouding tot de niet-menselijke ander het meer fundamentele vraagstuk van de vervreemding van de natuur ten grondslag ligt.

9.

6 juni 2009

Geertrui Cazaux: Over mensen en andere dieren, dierenwelzijn en dierenrechten.

Relaties met andere dieren spelen op de meest uiteenlopende vlakken van het leven van mensen een belangrijke rol. Deze veelheid van relaties toont hun verwevenheid met de maatschappij aan. Wilde dieren worden bejaagd, als bezienswaardigheid te kijk gesteld in dierentuinen, als zeldzaam exemplaar in het wild met veel egards behandeld of als een pest verdelgd. Miljarden gedomesticeerde dieren worden jaarlijks vetgemest en gedood om opgegeten te worden. Door de industrialisering, intensivering van de veeteelt, is het lot van landbouwdieren in niets meer vergelijkbaar met die van op het idyllisch gewaande boeren erf van vroeger. Het aantal gezelschapsdieren is de laatste decennia enorm toegenomen. Enerzijds krijgen ze de status van volwaardig gezinslid toegemeten, anderzijds belanden ze met miljoenen als wegwerpproduct in overvolle asielen. Dieren worden gebruikt als proefmodel in experimenteel onderzoek, als metgezel in therapeutische programma's of als wapen bij rechtshandhaving.

De manier waarop dieren worden behandeld, wordt in veel van deze gevallen in vraag gesteld. Het ethisch discours over dieren kreeg met *Animal Liberation* van Peter Singer (1975) en *The Case for Animal Rights* van Tom Regan (1983) zijn fundamentele, maar ook vanuit ecofeministische hoek wordt gedebatteerd over het moreel statuut van dieren. Speciesisme is daarbij een kernbegrip, waarmee een houding wordt bedoeld die op grond van vooroordelen systematisch de belangen van andere dieren ondergeschikt maakt aan de belangen van de eigen (menselijke) soort. Diverse vragen stellen zich hierbij. Pleiten alle dierenbelangenorganisaties voor een vegetarische levensstijl? Is speciesisme in dezelfde lijn te beschouwen als racisme en seksisme? Impliceert het toekennen van dierenrechten ook dierenbevrijding? We verkennen de mogelijke antwoorden op deze en andere vragen, waarbij we diverse relaties tussen mensen en andere dieren als voorbeeld nemen.

Lesgevers

De verschillende onderdelen van deze opleiding worden gegeven door mensen van Aardewerk en uit de brede ecologische beweging:

Ullrich Melle, prof milieufilosofie KULeuven, aardewerker

Erik Paredis, wetenschappelijk medewerker Centrum voor Duurzame Ontwikkeling, RUGent

Jef Peeters, docent sociale filosofie KHLuven, aardewerker

Peter Tom Jones, Dr. in de Toegepaste Wetenschappen en publicist

Alma De Walsche, journaliste bij MO

Jeanneke van de Ven, psychologe, ecofeministe, aardewerkster

Johan Deklerck, prof juvenile criminology KULeuven

Geertrui Cazaux, doctor in de criminologie; redacteur *Mensen & andere dieren* (2001).

Thema's tweede jaar

In het tweede jaar zal de nadruk liggen op ecofilosofische thema's waaronder de plaats van de mens in de natuur, de diepe ecologie, het ecofeminisme, de postmoderne milieufilosofie en het spiritueel naturalisme van Ton Lemaire.

Daarnaast zal er een sterk economisch en politiek luik zijn, beschouwingen over democratie en burgerschap en een heel weekend over transitiecultuur, alternatieve sociale en politieke praktijken en nieuwe levensstijlen.

Deze opleiding wordt gesteund door Oikos.

Data

18 oktober, 15 november, 13 december 2008, 17 januari, 14 februari, 14 maart, 24-25-26 april, 16 mei en 6 juni 2009.

Uren

Van 10u30 tot 13u en van 14u tot 16u30

In de middagpauze wordt voor ieder een broodje voorzien.

Plaats

De opleiding gaat door in Elcker-Ik, Breughelstraat 31-33, 2018 Antwerpen

Met de auto of fiets

Gezien de ecologische crisis en de beperkte parkeermogelijkheden raden wij aan het openbaar vervoer of de fiets te gebruiken. De juiste ligging van Elcker-ik vind je op het kaartje: (zie op www.elcker-ik.be)

Met de trein

Vanaf station Antwerpen-Berchem:

Te voet: neem achteruitgang station, volg rechts langs spoor de Posthoflei, neem 2e straat links: Lange Leemstraat (tramsproren volgen), steek de Belgiëlei over, 2e straat rechts is Breughelstraat: kwartiertje stappen.

Of met tram 8, afstappen halte Sint-Vincentius.

Prijs

Afhankelijk van je inkomen. De normale prijs is: €260, voor de kleine portemonnee naar eigen oordeel aan te passen tot minimum €200. Werkgeversprijs: €350.

Het Aardewerkboek 'Voeten in de Aarde' is voor degenen die voor het eerst inschrijven in de prijs inbegrepen. De verblijfskosten voor het weekend zijn nog niet meegerekend in de prijs.

Voor diegenen voor wie het volgen van deze opleiding om financiële redenen moeilijk is, behoort een studiebeurs tot de mogelijkheden. Aardewerk zoekt sponsoring en stelt een aantal beurzen van €100 beschikbaar. Deze beurs kan door middel van een korte motivatiebrief, worden aangevraagd bij Aardewerk op info@aardewerk.be.

Het inschrijvingsgeld mag gestort worden op de rekening van Aardewerk: 001-3204413-94 met vermelding: 'Opleiding 2008 - 2009 Antwerpen'.

Inschrijven

Inlichtingen en inschrijven: telefonisch of elektronisch bij:

Aardewerk – Prattenborgplein 35 – 3270 Scherpenheuvel

013/33.55.74 – info@aardewerk.be

Meer over Aardewerk

Aardewerk is een groep mensen, die zich laat inspireren door het ideeëngoed van de radicale ecologie en die vanuit deze inspiratie aan zelfverandering en maatschappelijke verandering wil werken.

Aardewerk wil tevens een ontmoetingsplaats zijn voor alle mensen die op zoek zijn naar nieuwe leefwijzen die minder vervreemdend, minder verkwistend, minder gehaast en dwangmatig, die ecologisch meer duurzaam, solidair, rechtvaardig en vreugdevol zijn.

Aardewerk wil bijdragen tot de uitbouw van een netwerk tussen bewegingen, groepen en initiatieven die vanuit ecologische, sociale en spirituele bewogenheid de bestaande opjaag- en verspillingseconomie afwijzen en die voor een mens- en natuurvriendelijke samenleving ijveren.

Aardewerk schreef een manifest over de sociaal-ecologische crisis: zie website.

Aardewerk vzw
Prattenborgplein 35
3270 Scherpenheuvel
013/33.55.74
info@aardewerk.be
www.aardewerk.be